

давчих та нормативно-правових актів з охорони праці.

Підтримуючи ідеї МОП, Організаційний комітет із нагоди Дня охорони праці ухвалив рішення щодо проведення в Україні з 25 по 29 квітня 2011 року під цим девізом Тижня охорони праці. Така акція спрямовує та поєднує зусилля суспільства на створення безпечних умов праці на кожному виробництві.

Просимо вас підтримати цю пропозицію і провести заходи щодо забезпечення належного утримання території підприємств, установ та організацій; дотримання вимог охорони праці на виробництві.

Бажаємо плідної та безпечної праці!

Організаційний комітет.

У Х-ХІІІ століттях ювелірне ремесло посідало одне з провідних місць у системі ремісничого виробництва Київської Русі. Високий рівень техніки та технології, широка спеціалізація, професіоналізм ремісників-ювелірів були притаманні всім давньоруським землям, у тому числі й західним. Значна кількість прикрас із бронзи,

Історія

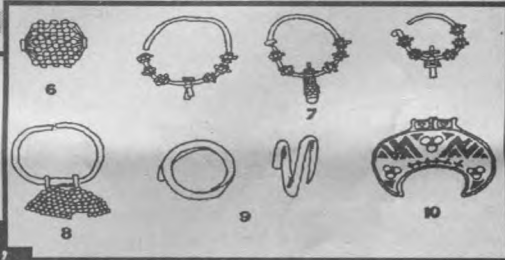
КОЛИ ЩЕ ГРИВНІ БУЛИ... ГРИВНАМИ

Цієї весни минає 40 років відтоді, як у Торговиці знайшли унікальний скарб, що пролежав у землі з часів Київської Русі

срібла і золота, які виявлені у літописних Галичі, Звенигороді, Пересопниці, Дорогобужі, або походили з багатьох городищ і селищ, або з випадкових знахідок, свідчать про високий рівень розвитку ювелірного ремесла на території Галицької і Волинської земель.

Окрім поодиноких ювелірних виробів із західних територій Русі відомі також скарби цілих предметів Х-ХІІІ століть. Серед пам'яток цього типу виділяється скарб давньоруських речей, знайдений у березні 1971 року в селі Торговиця. Його випадково виявили місцеві дітлахи, випасаючи корів. Про скарб відразу розповіли вчителів історії Торговицької середньої школи Михайлу Федоровичу Тимошенку, котрий передав унікальні речі у Рівненський краєзнавчий музей (РКМ).

У квітні того ж року місце знахідки обстежила і частково дослідила археологічна експедиція РКМ, яку очолював Юзеф Нікольченко. Автору цих рядків довелося поспілкуватися з Юзефом Мойсійовичем. Отож, за його словами, з'ясувалося, що скарб походив із давньоруського городища, розташованого за західною околицею Торговиці, на правому березікви, неподалік її злиття з річкою Стир у місцевості Замок. Під час археологічних робіт було розкопано площу 200 квадратних метрів. Виявлено півземлянку розміром 3x4 м, господарські ями, керамічні предмети, датовані ХІ-ХІІІ ст., вироби з кістки, шиферні пряслиця. Сам скарб складався безпосередньо зі срібних речей: семи шийних гривен (металеві прикраси у вигляді обруча, які

носили на шії), трьох браслетів, трьох скроєних кілець, трьох перснів, монетної гривни та фрагменту монетної гривни, п'яти сережок, лунниці, а також п'яти намистин із бурштину.

На думку істориків-дослідників, гривни та браслети характерні для скарбів ХІ ст., які походять з Волині та Київщини. Їх носила «племінна» верхівка. Речі, знайдені у Торговиці, збиралися у свій час поступово, можливо, переходили у спадщину і пов'язані між собою «генеалогічно». Найімовірніше, належали традиційній прикрасі місцевій знаті.

Що ж змусило заможних мешканців Торговиці зарити в землю коштовності? На думку Юзефа Нікольченка, - тодішнього керівника археологічної експедиції, а нині доцента, Заслуженого працівника культури України, доцента кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного гуманітарного університету - причина могла бути пов'язана з подіями 1149 року, коли війська Юрія Довгорука та його брата В'ячеслава рушили походом на Луцьк. У грудні 1149 р. сини Юрія - Ростислав і Андрій, які разом із половцями брали участь у поході, стояли поблизу Муравиці. Городище літописної Муравиці знаходиться за 35 км на південь від Луцька, а Торговицьке городище - за 16 км на північному заході від Муравиці. Можливо, військова загроза й спонукала заможного місцевого жителя надійно сховати коштовні речі. Разом із тим, враховуючи хронологічні рамки побутування окремих речей, які сягають середини ХІІІ ст., поява торговицького скарбу 1971 року може бути пов'язана і з подіями 1240-1241 рр., коли Волинські землі були розорені ханом Батием.

Ольга РАЙКО.